

Memo

Van: Ralph Kohlmann, Noortje van Velthoven Datum: 18 november 2022
Aan: Betrokkenen plan-MER Status: Intern vertrouwelijk
Onderwerp: Proces plan-MER windbeleid en RES'en Gelderland

Deze notitie

Deze notitie beschrijft de procesaanpak voor het provinciale plan-MER voor windbeleid en RES. Het biedt basisinformatie voer de achtergrond, procesuitgangspunten, afstemmingsvormen en planning. Daarmee biedt het een basis voor bespreking in de regionale ambtelijk overleggen en RES-Stuurgroepen.

Vragen naar aanleiding van deze notitie? Benader dan Noortje van Velthoven (n.vanvelthoven@berenschot.nl) of Ralph Kohlmann (r.kohlmann@berenschot.nl)

Achtergrond

De provincie Gelderland heeft initiatief genomen om een plan-MER op te stellen, met het doel om:

- het provinciale windbeleid te actualiseren;
- een kader te bieden voor binnenkomende windenergie-initiatieven;
- de RES'en 1.0, inclusief herijking richting RES 2.0., te kunnen borgen in omgevingsbeleid;
- onderbouwende informatie te geven voor de ontwikkeling van de RES 2.0.

Het plan-MER is *een wettelijk instrument* voor het systematisch, transparant en objectief in beeld brengen van de milieugevolgen van een beleidsvoornemen én van reële alternatieven. Het is een feitelijk onderzoek dat onafhankelijk wordt uitgevoerd en losstaat van politieke en maatschappelijke opvattingen. De uitkomsten stellen de provincie en gemeenten in staat om ruimtelijke keuzes af te wegen en te onderbouwen, ook in relatie tot andere programma's. Het plan-MER legt daarbij *geen* (bestuurlijke) keuzes op, integendeel, de discussies over keuzes vinden pas plaats ná afronding onderzoek. Bij het maken van die ruimtelijke keuzes worden immers ook andere (inhoudelijke en politieke) afwegingen meegenomen.

Het opstellen van een Plan-MER heeft het doel de realisatie van de Gelderse energieambities te versnellen. Bij de herijking en borging van de RES'en is het uitvoeren van een Plan-MER op enig moment nodig. De RES 2.0 is plan-m.e.r.-(beoordelings)plichtig als het kaders bevat voor latere project-m.e.r.-plichtige of project-m.e.r.-beoordeling-plichtige projecten. Dit geldt ook als een passende beoordeling nodig is voor de RES of als de RES het kader vormt voor andere projecten die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.

Het is evident dat de uitvoering van de plan-MER een gevoelig proces is waarover bestuurlijke discussies kunnen ontstaan. Het kan zo zijn dat uitkomsten van het onderzoek afwijken van de keuzes die in RES 1.0 zijn gemaakt. De RES 1.0 is (mede) het resultaat van een regionaal bestuurlijk onderhandelingsproces. In het MER kunnen nieuwe kansrijke zoekgebieden in beeld komen óf kanttekeningen worden geplaatst bij reeds vastgestelde zoekgebieden. Er is een spanningsveld tussen het (inhoudelijke) belang om vanuit een objectieve milieu-analyse een onafhankelijk m.e.r.-proces te doorlopen en voldoende oog te hebben voor het (bestuurlijke) belang om de voortgang van de RES'en te kunnen waarborgen.

Voldoende aandacht voor het proces in dit traject is dan ook een cruciale succesfactor. Meerdere bestuurlijke lagen moeten uiteindelijk werken met de uitkomsten en hebben dus belang bij het plan-MER. Om dit goed te organiseren worden het Expertteam, het Bestuurlijk Overleg Regionale samenwerking en de zes regionale RES-stuurgroepen (en daarmee alle gemeenten) meegenomen in de stappen van het plan-MER proces. Ook wordt nauw samengewerkt met een kerngroep met vertegenwoordigers van de provincie en een aantal regio's.

Procesuitgangspunten

Voor het proces hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. **Parallel en adaptief:** de planning is zeer krap waar nauwelijks tot geen ruimte is voor vertraging in het inhoudelijke proces. We sluiten flexibel aan bij het vergaderritme van de (al geplande) regionale stuurgroepen, wat erom vraagt om deels parallel en adaptief te werk te gaan. Daarmee voorkomen we dat een lange doorlooptijd van bestuurlijke consultatie tot stilstand leidt in het inhoudelijke proces. Anderzijds is er – binnen grenzen – in het inhoudelijk proces ruimte om eerder gemaakte keuzes bij te stellen naar aanleiding van de bestuurlijke consultatie.
2. **Heldere afbakening:** het plan-MER is in de eerste plaats een objectieve studie naar (potentiële) milieueffecten. Er worden geen bestuurlijke keuzes of afwegingen in gemaakt. Dit is een belangrijk uitgangspunt voor de betrokkenheid van (regionale) stakeholders. Het is geen bestuurlijk onderhandelingsproces, maar een objectieve onderbouwing voor regionale afwegingen en keuzes.
3. **Nadruk op NRD:** het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is een strategisch proces dat tijd vraagt om de te onderzoeken technieken, milieuthema's, alternatieven en de onderzoeksmethodiek toe te lichten en te onderbouwen. De NRD gebruiken we als onderzoeksagenda: om helder te communiceren over waar het plan-MER wel en juist niet over gaat. Dit biedt het vervolgproces richting plan-MER een helder vertrekpunt.

Middels verschillende processporen zijn we uit op het behalen van de volgende doelen:

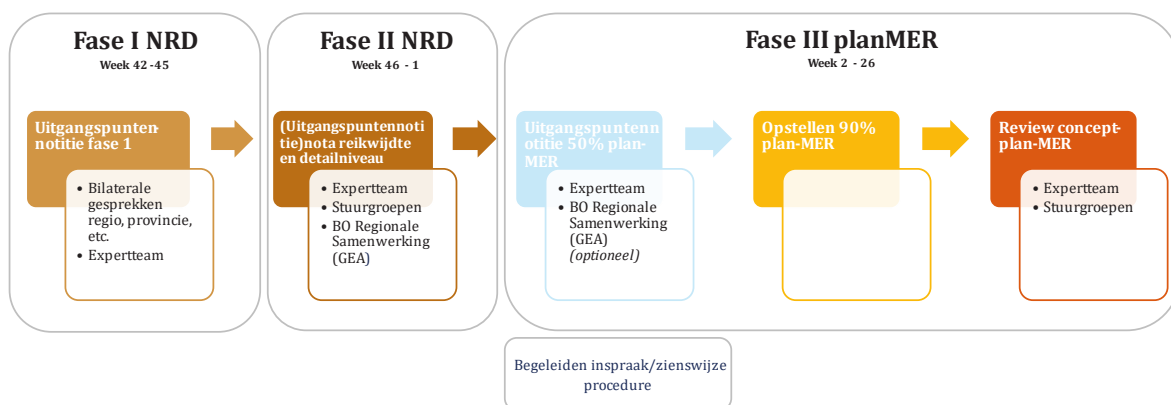
Processporen

De processporen waarlangs we werken staan hieronder uitgeschreven. De processporen raken verschillende niveaus van participatie en hebben elk een andere intentie en doel.

- **Kerngroep:** De kerngroep is specifiek ingesteld om het Plan-MER proces te begeleiden en wordt nauw betrokken bij alle stappen. De kerngroep komt iedere twee weken bijeen. In de kerngroep zijn de provincie en een aantal RES-regio's en gemeenten vertegenwoordigd.
- **Expertteam:** Het expertteam, met daarin alle regionale procesregisseurs, GEA, Liander en de provincie, wordt betrokken om hen enerzijds te *informeren* van de voortgang en het inhoudelijke proces en anderzijds te *consulteren* over belangrijke inhoudelijke ontwikkelingen en keuzes. Dit gebeurt op drie tot vier momenten in het proces, met veel ruimte voor uitwisseling;
- **RES-stuurgroepen:** De RES-stuurgroepen worden betrokken om hen te *informeren* van de voortgang en het inhoudelijke proces en te *consulteren* over eventuele (bestuurlijke) aandachtspunten of risico's. Gedurende het proces zijn er twee (vaste) momenten met de RES-stuurgroepen;

- **Ambtelijke overleggen:** De voorbereiding van de stuurgroepen vindt plaats in de ambtelijke overleggen. De provinciale accounthouders zullen daarin wanneer relevant de voortgang en bespreekpunten toelichten.
- **BO Regionale samenwerking GEA:** BO Regionale samenwerking wordt betrokken om de RES-Stuurgroepvoorzitters tussentijds te *informer*en over de voortgang en het inhoudelijke proces. Bovendien kunnen in het BO de bestuurders bovenregionaal met elkaar in gesprek over het lopende proces. Gedurende het plan-MER proces zijn er twee momenten met het BO regionale samenwerking GEA;
- **Doorlopend en bilateraal:** Met de zes regio's, provincie en stakeholders zoals GEA en Liander, wordt bij aanvang een bilateraal gesprek gepland voor een eerste kennismaking, informatie over het plan-MER proces en het op tafel brengen van belangen en issues. Gedurende het daarop volgende proces is er, afhankelijk van de procesdynamiek waar nodig bilateraal contact met stakeholders;
- **Communicatie:** Algemene communicatie rondom het plan-MER aan alle betrokkenen, zoals een aankondiging per mail en/of het plaatsen van nieuwsbrieven. Hierin wordt opgetrokken met de communicatiewerkgroep, communicatieadviseurs van de RES regio's en provincie. Op die manier kan goed worden aangesloten bij informatie over andere relevante processen en Plan-MER's, zodat wordt voorkomen dat versnipperde of tegenstrijdige informatie wordt gegeven;
- **Inspraak:** De NRD wordt door de provincie ter inzage gelegd, waarna er voor eenieder gelegenheid een zienswijze in te dienen. Ook na afronding van het plan-MER zal er gelegenheid zijn voor inspraak.

Overzicht planning

Fase I en II: week 42 - 1

In fase I wordt gewerkt aan de uitgangspuntennotitie fase I, waarna in fase II wordt toegewerkt naar een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Om participatie en (bestuurlijke) betrokkenheid richting het plan-MER proces in gang te zetten, maken we gebruik van de volgende processoren:

- **Communicatie:** Middels een aankondiging aan de regio's en stakeholders worden partijen op de hoogte gebracht van het proces rondom het plan-MER. Ook worden met de communicatiewerkgroep afspraken gemaakt over hoe de communicatie gedurende het proces (gezamenlijk) te organiseren. Hierbij valt te denken aan een nieuwsbericht voor in de nieuwsbrief van de regio's.
- **Bilaterale gesprekken:** Per regio wordt met de procesregisseur en stuurgroepvoorzitter een gesprek gepland om, enerzijds de stand van zaken, issues en verwachtingen op te halen, en anderzijds informatie over het instrument, 10% NRD en aanpak/proces over te brengen. Hetzelfde

gesprek wordt apart gevoerd met Liander, GEA en de provincie. Afhankelijk van het verloop en de dynamiek, kunnen soortgelijke gesprekken ook in fase II en III plaatsvinden. Indien nodig vindt er tussentijds contact/afstemming plaats per mail;

- **Expertteam:** Met het expertteam wordt een gesprek ingepland over de concept nota reikwijdte en detailniveau (NRD). Dit gesprek zal plaatsvinden op 13 december. Het Expertteam bestaat uit vertegenwoordigers van de zes regio's (procesregisseurs), Liander, GEA en het Nationaal Programma RES.
- **RES-stuurgroepen:** Met de RES-stuurgroepen wordt per regio een gesprek ingepland in het kader van het bespreken van de concept NRD. Deze gesprekken vinden idealiter plaats in de 1ste twee weken van december, maar dit is niet in elke regio haalbaar in verband met de al in de agenda's vastgelegde overlegmomenten. Met alle regio's wordt besproken hoe op een zinvolle wijze informatie kan worden geboden en input kan worden meegeven.
- **BO Regionale samenwerking GEA:** In het eerstvolgende BO Regionale samenwerking GEA worden de bestuurders geïnformeerd over de stand van zaken, het proces en de concept NRD. Deze bijeenkomst vindt plaats op 10 januari 2023, gedurende de periode van inspraak;

Fase III: week 2 – 26 (detailuitwerking volgt)

In fase III wordt gewerkt aan de uitgangspuntennotitie 50% plan-MER en de conceptversie plan-MER. In deze fase maken we gebruik van de volgende processoren:

- **Inspraak:** In deze fase wordt de gelegenheid geboden om een zienswijze op de NRD in te dienen. Deze wordt vervolgens verwerkt in een nota van antwoord en betrokken bij afronding van de definitieve NRD.
- **Communicatie:** Ook in fase III wordt opgetrokken met de communicatiewerkgroep en gekeken hoe (gezamenlijk) communicatie naar buiten toe te organiseren.
- **Expertteam:** Met het expertteam worden in deze fase twee gesprekken ingepland. Het eerste gesprek rondom de uitwerking van de 50% versie plan-MER. Het tweede gesprek rondom de concept versie plan-MER. De gesprekken zijn ervoor bedoeld om informatie op te halen, stand van zaken proces te bespreken en zaken met elkaar af te stemmen. Tussentijds contact vindt plaats per mail, zoals over het aanbieden van en afstemming over deelproducten en/of notities;
- **RES-stuurgroepen:** Met de RES-stuurgroepen wordt per regio een gesprek ingepland in het kader van uitwerking van de conceptversie plan-MER. Ook hier geldt dat de voorbereiding voor de stuurgroepen plaatsvindt via provinciale accounthouders in **ambtelijke overleggen**;
- **BO Regionale samenwerking GEA:** Het BO Regionale samenwerking GEA wordt meegenomen in de 50% versie van de plan-MER.

Plan-MER windbeleid en RES'en Gelderland

Toelichting en consultatie RES-Stuurgroepen december 2022

1-12-2022

Leeswijzer

Deze presentatie dient als vertrekpunt, ter voorbereiding van behandeling in de RES-stuurgroepen in december 2022. De presentatie bevat basisinformatie over de achtergrond, proces, inhoud en planning rondom plan-MER Gelderland.

De NRD ontwikkelt in de tussentijd door; dit betekent dat richting concept-NRD nieuwe informatie en inhoud beschikbaar komt. Bij de RES-stuurgroepen zal Berenschot/W+B de stuurgroep hierin voor zo ver mogelijk en relevant meenemen.

Agenda

- Doel en omschrijving plan-MER
- Tijdlijn voorbereiding NRD
- Procesaanpak
- Indrukken regio's
- Inhoudelijke lijnen: uitgangspunten, beoordelingskader en alternatieven

1. Achtergrond plan-MER

Doel plan-MER

Plan-MER biedt milieu-informatie aan provincie Gelderland die gebruikt kan worden voor:

- actualiseren provinciale windbeleid;
- borgen RES'en 1.0, inclusief herijking richting RES 2.0., in omgevingsbeleid;

Kortom: het doel van een plan-MER is de realisatie en versnelling van de Gelderse energieambities te **borgen**.

Wat is plan-MER?

- *Wettelijk instrument* voor inzet van het systematisch, transparant en objectief in beeld brengen van de milieugevolgen van initiatieven en reële alternatieven daarop;
- Een feitelijk onderzoek dat onafhankelijk wordt uitgevoerd;
- Het biedt onderbouwende informatie ter gebruik van ruimtelijke afwegingen en keuzes. Er worden geen bestuurlijke afwegingen of keuzes in gemaakt.
- Uitvoering plan-MER is nodig bij herijking RES 2.0. en borging RES'en in omgevingsbeleid.

Tijdslijn

Inhoudelijke producten

1. Nov: uitgangspuntennotitie
2. Dec: concept NRD
3. Jan: NRD ter inzage door GS
4. April: concept plan-MER
5. Juni: afronding plan-MER

Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni
<i>Concept NRD</i>	<i>Ter inzage legging NRD</i>			<i>Concept plan-MER</i>		<i>plan-MER</i>

2. Procesaanpak

Procesaanpak

Aandacht voor het proces is in dit traject een cruciale succesfactor

Voor de bestuurlijke participatie hanteren we de volgende uitgangspunten:

- *Parallel en adaptief*: de planning is zeer krap met nauwelijks tot geen ruimte voor vertraging in het inhoudelijke proces.
- *Heldere afbakening*: het plan-MER is in de eerste plaats een objectieve studie naar (potentiële) milieueffecten. Het is geen bestuurlijk onderhandelingsproces.
- *Nadruk op NRD*: in de NRD worden uitgangspunten en aanpak van het onderzoek vastgesteld en is daarom van groot belang voor de inhoud van het plan-MER.

Processporen

1. Kerngroep (inhoudelijke begeleidingscommissie)
2. Expertteam en BO regionale samenwerking GEA
3. RES-stuurgroepen incl. voorbereiding in ambtelijk overleg
4. Formele inspraak NRD

Verder:

- Bilaterale gesprekken regio's
- Algemene communicatie (nieuwsbrief)

Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni
Expertteam RES-stuurgroepen	BO regionale samenwerking (19/1)	Expertteam		Expertteam RES-stuurgroepen		
<i>Concept NRD</i>	<i>Ter inzage legging NRD</i>			<i>Concept plan-MER</i>		<i>Ontwerp plan-MER</i>

Bilaterale gesprekken – rode draden

Het proces is gestart met een rondje langs alle regio's

- Over het algemeen een positief beeld; planMER helpt om aannames en kennis te verifiëren;
- PlanMER als instrument voor versnelling, maar men ziet ook risico's voor vertraging;
- Maak scherp onderscheid tussen feitelijk planMER en bestuurlijk proces dat daarop volgt;
- Planning is krap, zeker in fase van NRD;
- Invloed van wespandief overstijgt regionale schaal en zelfs de schaal van provincie;
- Verwachtingsmanagement en heldere communicatie (taal/bewoording) is belangrijk;
- Mate van “ranking” is aandachtspunt: ruimte houden voor bestuurlijke afweging
- Integraliteit van vraagstukken speelt steeds meer in de regio's.

3. Voorlopige hoofdlijnen NRD

*Let op: NRD is nog in
bewerking*

Inhoudelijk: uitgangspunten

Voorafgaand aan de NRD zijn uitgangspunten vastgesteld:

- Plangebied: provincie Gelderland met uitzondering van 3 gemeentes Foodvalley (provincie Utrecht) en regio Arnhem Nijmegen (eigen plan-MER)
- Afbakening energietechnieken: zon en wind op land. Warmte ook meegenomen, echter andere aanpak en detailniveau (gemeentelijk beleid - Transitievisie Warmte)
- Kaders en beleid: Europees, nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal, met als voorbeeld de Klimaatwet, beleidslijn windenergie, provinciale Omgevingsverordening.
- Lopende/afgeronde plan-MER'en worden meegenomen in plan-MER.
- Definities: zoekgebied, referentieturbines, windpark, etc.

Inhoudelijk: alternatieven (ovb)

Alternatieven voor wind en zon – voorstel 1 december 2022

Door effecten in verschillende alternatieven in beeld te brengen worden de "hoeken van het speelveld" verkend. Vooralsnog betreft het de volgende alternatieven:

- *RES 1.0*: gaat uit van de zoekgebieden uit de RES 1.0;
- *Leefomgeving*: de leefomgeving is leidend, zo min mogelijk effecten op de mens;
- *Landschap*: het landschap is leidend, zo min mogelijk landschappelijke effecten;
- *Natuur*: de natuur is leidend, zo min mogelijk ecologische effecten;
- *Energiesysteem*: gericht op zo efficiënt mogelijk benutten van de bestaande en toekomstige netinfrastructuur in de provincie Gelderland

Inhoudelijk: beoordelingskader

Beoordeling van effecten op:

Landschap

- Ruimtelijke visuele effecten.
- Inpasbaarheid in landschapstype en –structuur.

Energiesystemen

- Netcapaciteit en netcongestie netinfrastructuur en onderstations.
- Aansluitcapaciteit onderstations en energiebalans (wind/zon).

Ecologie

- Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden.
- Doelen/kernkwaliteiten overige beschermde gebieden.
- Gunstige staat van instandhouding beschermde soorten.

Leefomgeving

- Geluidsbelasting, externe veiligheid, woningbouw, stiltegebieden, etc.

Vervolg

Wat kunt u aankomende tijd verwachten?

- Afronding concept-NRD (eind dec)
- Inspraak: mogelijkheid voor indienen zienswijze op de NRD (jan)
- In april nieuwe ronde langs RES-stuurgroepen (fase concept plan-MER)

Vragen?

Neemt contact op via onderstaande contactgegevens!

Ralph Kohlmann - procesmanager

r.kohlmann@berenschot.nl

Noortje van Velthoven – procesbegeleider

n.vanvelthoven@berenschot.nl

